

відпочинку туристів у сільській місцевості, екологічній просвіті населення, охороні природи, розвитку місцевого соціокультурного середовища, підвищенню рівня життя громадян сільських територій. Сприяння розвитку сільського туризму має стати невід'ємною складовою державної регіональної політики, одним із шляхів вирішення питання зайнятості населення та соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Власенко І. В. Особливості сільського зеленого туризму та перспективи його розвитку в Україні. *Збалансоване природокористування*. 2016. № 1. С. 37–41.
2. Діяльність у сфері сільського туризму. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%94%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D1%83_%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D1%96_%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83#google_vignette (дата звернення: 13.11.2024).
3. Долинська О., Гуцал Л., Гільберг Т. Сільський туризм в Україні: сучасні тенденції та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4250> (дата звернення: 13.11.2024).
4. Про сільський та сільський зелений туризм: Проект Закону України від 04.03.2021 № 5206. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI04552A?an=3> (дата звернення: 13.11.2024).

Е. М. Дорофєєв, І. С. Зігунова

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

ВИКОРИСТАННЯ ПАРКОВИХ РЕСУРСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

У роботі розглядається потенціал використання паркових ресурсів у розвитку туристичної індустрії. Зроблено акцент на значенні національних природних парків, міських та заміських парків як об'єктів для створення екологічних, культурних та рекреаційних туристичних продуктів. Досліджено принципи інтеграції природних територій у сучасний туризм, їх роль у задоволенні попиту на сталий відпочинок та збереження природно-культурного середовища. Показано важливість застосування еколого-економічних і організаційних механізмів управління парковими територіями для створення конкурентоспроможних туристичних продуктів.

Ключові слова: паркові ресурси, туризм, сталий розвиток, рекреація, природо-орієнтований туризм.

In the works examines the potential of using park resources in the development of the tourism industry. The emphasis is placed on the significance of national parks, urban

and suburban parks as facilities for creating ecological, cultural, and recreational tourism products. The principles of integrating natural areas into modern tourism and their role in meeting the demand for sustainable recreation while preserving the natural and cultural environment are explored. The importance of applying eco-economic and organizational management mechanisms to park areas for creating competitive tourism products is highlighted.

Keywords: *park resources, tourism, sustainable development, recreation, nature-oriented tourism.*

Постановка проблеми. Паркові ресурси мають значний потенціал для розвитку туристичної індустрії, однак їхнє використання залишається недостатньо дослідженим та реалізованим. У сучасних умовах, коли туризм все більше орієнтується на принципи екологічної стійкості та збереження культурного надбання, важливим стає питання розробки ефективних механізмів інтеграції паркових територій у туристичні продукти. Залучення цих ресурсів сприятиме розвитку екологічного, культурного та рекреаційного туризму, задовольняючи попит на нові формати відпочинку. Наразі відсутні комплексні підходи до управління парковими ресурсами, які б дозволяли максимально розкрити їхній потенціал для створення конкурентоспроможних туристичних продуктів.

Мета роботи – дослідити ефективне використання паркових ресурсів як інструменту розвитку туристичної індустрії для створення екологічно сталих та конкурентоспроможних туристичних продуктів.

Виклад основного матеріалу. Наукові дослідження в Україні охоплюють питання туризму як економічної діяльності, але аспекти використання природно-ресурсного потенціалу паркових територій потребують додаткового вивчення. Основна увага дослідників О. Бейдика, М. Гудима, О. Любіцевої зосереджена на рекреаційних і туристичних ресурсах. Екологічна безпека та сталий розвиток туризму розглядалися у працях В. Брича, А. Голода, Д. Кубай. Водночас, питання ефективного залучення паркових ресурсів до створення туристичних продуктів залишаються недостатньо висвітленими.

Сади та парки, як елементи рекреаційного туризму, досліджувалися авторами В. І. Білоус, В. П. Кучерявим з погляду ландшафтно-ї архітектури, екології та культурології. Проте їхній потенціал у формуванні туристичних продуктів для сталого розвитку туризму ще потребує реалізації.

Національні природні парки є важливими об'єктами для розвитку екологічного туризму. Їх природоохоронна, рекреаційна та культурно-освітня цінність створює основу для розвитку сучасного сталого туризму. Організація функціональних зон у таких парках забезпечує можливість для гармонійного поєднання відпо-

чинку та збереження природних ландшафтів. Зокрема, зона регульованої рекреації орієнтована на екологічні екскурсії та короткотривалий відпочинок, що робить ці території привабливими для широкого спектра відвідувачів [4, с. 20–21].

Попит на туристичні послуги екологічного спрямування стимулює розвиток природо-орієнтованого туризму, що базується на використанні природної привабливості територій, включаючи парки та природно-заповідний фонд. Цей вид туризму спрямований на збереження біологічного різноманіття, гармонію між природою та культурою, а також екологічну стійкість [1].

Паркові ресурси, навіть частково змінені людиною, можуть використовуватись для створення туристичних продуктів, таких як екологічні ферми та еко-садиби, що відповідають запиту на відпочинок у природних умовах [5]. Це особливо важливо для територій із низьким рівнем природної туристичної привабливості.

Отже, природо-орієнтований туризм, який використовує ресурси парків, забезпечує синергію економічних, екологічних і соціальних аспектів розвитку туризму. Для його ефективної реалізації важливо враховувати принципи сталості та інтеграції природо-орієнтованих продуктів у загальні стратегії туризму.

Садово-паркове мистецтво, як синтетичний вид архітектурно-художньої творчості, відіграє важливу роль у розвитку туристичної індустрії. Поєднання природи, архітектури та пластичних мистецтв надає паркам унікальної естетичної цінності, що формує їхню привабливість для туристів. Паркові ландшафти виконують не лише утилітарні, але й естетичні, рекреаційні та культурні функції, впливаючи на емоційний стан та світосприйняття людини [3].

Паркові ресурси є важливими об'єктами рекреаційно-туристичної діяльності. Розгалужена мережа міських та заміських парків створює потенціал для розвитку тематичних і розважальних парків. Важливими чинниками привабливості таких об'єктів є їхня транспортна доступність, функціональне зонування та архітектурно-планувальні особливості. Міські парки орієнтовані на прогулянки, дозвілля та розвиток естетичних смаків, тоді як заміські мають ширші можливості для спеціалізації за тематикою та функціональністю, що сприяє їхній комерціалізації [2].

Інструменти управління парковими територіями включають еколого-економічні, соціальні та організаційні механізми, що сприяють забезпеченню збалансованого природокористування. Це підкреслює потенціал парків як суб'єктів туристичного ринку, здатних пропонувати різноманітні продукти для туристів, задовольняючи попит на естетичний, культурний і екологічний відпочинок [4].

Таким чином, використання паркових ресурсів як інструменту розвитку туристичної індустрії відкриває можливості для створення конкурентоспроможних туристичних продуктів, що задовольняють сучасний попит на естетичний, культурний та екологічний відпочинок, стимулюючи сталий розвиток туристичних територій.

Національні природні парки є природоохоронними, рекреаційними, культурно-освітніми та науково-дослідними установами загальнодержавного значення. Їх головна мета полягає в організації дозвілля та відпочинку з одночасним збереженням природних ландшафтів та екосистем. Також вони відіграють важливу роль у розвитку екологічного туризму [4, с. 8].

Функціональні зони національних природних парків включають заповідну зону, зони регульованої та стаціонарної рекреації, а також господарську зону. Зона регульованої рекреації призначена для короткотривалого відпочинку, проведення екологічних екскурсій та огляду мальовничих природних ландшафтів [4, с. 20-21].

Для забезпечення збалансованого природокористування у національних природних парках використовуються еколого-економічні, соціальні, організаційні та інноваційні інструменти управління. Ці механізми підкреслюють потенціал парків у розвитку сталого туризму та створенні туристичних продуктів, що відповідають вимогам сучасного суспільства [2].

Висновки. Використання природно-ресурсного потенціалу паркових територій є перспективним напрямом розвитку туристичної індустрії, який потребує подальшого вивчення та вдосконалення. Залучення паркових ресурсів до створення туристичних продуктів сприяє розвитку екологічного, культурного та рекреаційного туризму, що задовольняє сучасний попит на сталий відпочинок.

Сади та парки відіграють ключову роль у формуванні туристичних продуктів завдяки їхній естетичній, рекреаційній та культурній цінності. Вони мають значний потенціал для розвитку природо-орієнтованого туризму, зокрема завдяки можливостям створення тематичних, розважальних і екологічних туристичних об'єктів. Важливими чинниками успішної реалізації цих ініціатив є транспортна доступність, функціональне зонування та архітектурно-планувальні особливості територій.

Національні природні парки, як природоохоронні та рекреаційні установи, забезпечують синергію між збереженням природних ландшафтів і розвитком туризму. Завдяки запровадженню функціональних зон і використанню еколого-економічних та організаційних механізмів управління, вони стають базою для створення сталих туристичних продуктів, орієнтованих на екологічний, культурний та активний відпочинок.

Розвиток туристичної індустрії на основі паркових ресурсів сприяє стимулюванню сталого розвитку територій, збереженню біологічного та культурного розмаїття, а також формуванню конкурентоспроможних туристичних продуктів, що відповідають сучасним суспільним потребам. Ефективне використання паркових територій вимагає інтеграції інноваційних підходів і врахування принципів сталості, що забезпечить довготривалий економічний, соціальний та екологічний ефект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белобородова М., Юрчишина Л., Козинець А. Потенціал розвитку екотуризму в регіонах України. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2021. № 3. С. 5-11. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1052> (дата звернення: 01.11.2024).
2. Гриньова М., Купріян К. Зелений туризм як пріоритетний напрям розвитку паркових територій Полтавщини: методика соціального проєкту. *Витоки педагогічної майстерності*. 2017. Вип. 20. С. 68–72.
3. Кравцова І. В. Садово-паркові ландшафти як об'єкти рекреації і туризм. *Географія*. 2012. № 9. С. 124–128.
4. Микитин Т. М., Шершун М. Х. Еколого-економічні основи розвитку територій національних природних парків: монографія; за наук. ред. проф. М. Х. Шершуна. Рівне: Волинські обереги, 2024. 400 с. URL: http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/14391/1/Микитин_Шершун%3DEколо-го-економічні%20основи%20розвитку%20територій%20НПП.pdf (дата звернення: 01.11.2024).
5. Про туризм: Закон України від 15.09.95 р. № 325/95-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.11.2024).

С. О. Колдовський, М. М. Ксенофонтowa

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розглянуто проблеми та перспективи туристичного бізнесу в Україні в умовах воєнного стану. Проведено аналіз наданих туристичних послуг туроператорами та тур-агентами за період який характеризуються воєнними діями. Запропоновано формування нових маркетингових підходів для конкурентоспроможності туристичної галузі.

Ключові слова: туристичний бізнес, сфера туризму, туристичний продукт, маркетинговий підхід.

The problems and prospects of the tourist business in Ukraine under martial law are considered. The analysis of tourist services provided by operators and agents during the period characterized by military operations was carried out. The formation of new